

II. INTERNATIONAL CONGRESS ON THE HISTORY OF TURKISH AND ISLAMIC
SCIENCE AND TECHNOLOGY
28 APRIL - 2 MAY 1986

II. ULUSLARARASI TÜRK VE İSLAM BİLİM VE TEKNOLOJİ TARİHİ KONGRESİ
28 NİSAN - 2 MAYIS 1986

PROCEEDINGS BİLDİRİLER

VOLUME II ARCHITECT SİNAN CİLT II MİMAR SİNAN

I.T.U. Research Center of History of Science and Technology
İ.T.Ü. Bilim ve Teknoloji Tarihi Araştırma Merkezi

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
İNŞAAT FAKÜLTESİ MATBAASI
1986

"16. Yüzyıl'da Türk ve İslâm Teknolojisi" konusunu kapsayan ve MİMAR SİNAN'a ithaf edilen II. Uluslararası Türk ve İslâm Bilim ve Teknoloji Tarihi Kongresi Kültür ve Turizm Bakanı Sayın Mükerrerem Taşcıoğlu ve İstanbul Teknik Üniversitesi Rektörü Sayın Prof. Dr. Kemâl Kafalı'nın destek ve yardımlarıyla gerçekleştirilmiştir. Kongre, Mimar Sinan'ın 400. Anma Yılı Programı içinde yer almaktadır.

The II. International Congress on Turkish and Islamic Science and Technology is dedicated to Architect Sinan and covers the topics of Turkish and Islamic Science and Technology in the 16th Century. The Congress is sponsored by Mükerrerem Taşcıoğlu, the Minister of Culture and Tourism and Prof. Dr. Kemâl Kafalı, the President of Istanbul Technical University is part of the "400th Anniversary Year" programme for Architect Sinan.

II. ULUSLARARASI TÜRK-İSLAM BİLİM VE TEKNOLOJİ TARİHİ KONGRESİ
İ.T.Ü. 28 Nisan - 2 Mayıs 1986

GÜNÜMÜZDE YAPILAN EDİRNE SELİMİYE CAMİİ RESTORASYONU

Erol ÇETİN
Restoratör - Başmimar
İstanbul Vakıflar Bölge Müdürlüğü
Türkiye

GÜNÜMÜZDE YAPILAN EDİRNE SELİMİYE CAMİİ RESTORASYONU

Mimar Sinan 16. yy. da Edirne Selimiye camii inşaa- nı bitirdikten sonra çeşitli tarihlerde bu camide yapılan narımlar sırasında; devrine ait nakışlar üslup olarak de- iştirilmiş ayet yazılarda bozulmuştur. Nitekim bu durumu düzeltmek üzere;

Cumhuriyet devrinde (1950-1955) Vakıflar Genel Müdür- üğünün elemanı olarak rahmetli Y. Mimar Ali Saim ÜLGEN bu camide restorasyon çalışması yapmıştır. Bu çalışma sırasında ana kubbeyi taşıyan sekiz adet fil payede bulunan üstü son levir nakışlarla kaplı sıvalar temizlenerek ince yonu taş kaplamalar ortaya çıkartılmıştır. Ana kubbedeki dökülmüş sıvaların onarımı için bu mahallin altına iskele kurulmuş- tur. Kubbede sıva çalışmaları yapılırken ahşap çelik karı- sımlı yapılan iskelenin çökmesi neticesi meydana gelen kazada işçilerin ölmesi, yenilenen sıvaların üstüne nakışlar yapı- lamadan restorasyona son verilmiştir.

Tekrardan 1978 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğünün kontrolü altında cami kapalı mekanında bulunan kubbe ve to- nozlardaki sıvaların dökülmesi neticesi çok çirkin görünüş arzeden bu durumun düzeltilmesi için tekrardan restorasyon çalışmasına başlanılmıştır.

Cami'i ibadete kapatılmadan orta kubbe kenarlarındaki yarım kubbeler ve tonozların altına iskele kurularak bu ma- haldeki sıvalar ile 16. yy. (devrine ait) nakışlar yer yer numuneler bırakılarak yenilenmiş, cami'in kible cephesindeki yarım kubbede ise yapılan itinalı araştırma neticesi oriji- nal nakışlara rastlanmadığından bu yerde barok nakışlar ay- nen yapılmıştır.

1982 yılında camii ibadete kapatılarak orta kubbe altına iskele kurulmuştur. Ana kubbeye ulaştığımızda yüksekliğin cami zemininden 42.30 m. olduğu tesbit edilmiştir. Ana kubbede rahmetli Ali Saim ÜLGEN tarafından 1950'li yıllarda yapılan üstü nakışsız olan sıvalar ile 19. yy. ikinci yarısında yenilendiği kuvvetle muhtemel nakışlarla kaplı sıvaların yer yer 4 cm. kabarmış olduğu tesbit edilmiştir. Kabarmış nakışlı sıvalar üzerinde yapılan itinalı badana raspaşısı neticesinde elde edilen bulgulara göre ana kubbedeki nakışlar ve bu alandaki madalyon yazılar yenilenmiştir (Bu yenileme sırasında ana kubbenin orijinal nakışlarına rastlanamadığı için 17. yy. nakışları itinalı raspa altından çıkan renk ve desenlerine göre motifler düzeltilerek yenilenmiştir).

Bu arada ana kubbenin kenarlarında bulunan yarım kubbe-lerin birleştiği yerlerdeki mukarnasların üstündeki bozuk sıvalar yenilenmiş, konturlara aşırı rengi filota çekilmiştir.

Kadınlar mahfilleri tavanlarındaki sıvalar nakışlar ile bu tavanlardaki tonozların orta kısmında bulunan bitkisel ve geometrik desenli alçı malakârı göbekler mevcut orijinal numunelerine göre yenilenmiştir.

Duvarlarda ve kubbelerde bulunan eski ayet yazılar mevcut numunelerine göre ve günümüz hattadlarının yardımı ile yeniden yazılmıştır.

Cami zemininde ve ana kubbenin ortasında bulunan önceki yıllarda ahşap kısımları yağlı boya ile boyanmış müezzinler mahfili itinalı raspa edilerek devrinin şaheseri (16. yy.) üstü altın varak kaplı nakışlar ortaya çıkartılmıştır. Cami'in iç kısmında bulunan hünkâr mahfili ile kütüphanenin tonoz ve duvarlarında üstü son devir nakışlarla

kaplı sıvalarda yapılan itinalı araştırma neticesi elde edilen bulgulara göre devrine ait nakışlar ve alçı malakârı sıvalar yenilenmiştir.

Cami'i şadırvan avlusu kubbelerinde mevcut son devir nakışların altındaki itinalı raspa çalışması neticesi elde edilen bulgulara göre kubbe göbeklerindeki rozetler, etekler ve pantentiflerdeki nakışlar yenilenmiştir. Bu avlunun bozuk mermer döşemesi ile şadırvanı onarılmıştır.

Cami'in dış avlusundaki giriş kapıları önlerinde bulunan taş merdivenler ile dış avludaki yaya yolları ile yeşil örtü yenilenecek 1984 yılı sonunda restorasyon bitirilmiştir.